

Особливо вагомим, на думку інвесторів, є страх втрат, який виступає визначальним чинником у процесі ціноутворення. Загалом 98 % опитаних респондентів визнали його значущим: 68 % оцінили його вплив як високий, а 30 % – як середній. Це свідчить про те, що емоційні реакції, зокрема уникнення втрат, є ключовим елементом у структурі поведінкових чинників на фондовому ринку.

Серед інших аспектів, на які звертали увагу респонденти, була схильність до ризику в контексті можливих вигод і втрат: 48 % опитаних зазначили значний вплив цього чинника на прийняття інвестиційних рішень. Водночас майже 80 % інвесторів із середнім та значним інвестиційним досвідом вважають, що ефект лідера-аутсайдера та ефект розміру мають помірний або суттєвий вплив на формування цін акцій. Значна частка відповідей, що вказують на широкий спектр чинників, які впливають на ринкову вартість цінних паперів, свідчить про усвідомлення інвесторами складної та багатофакторної природи ціноутворення на фондовому ринку.

Із продовженням інвестиційного горизонту зростає значущість урахування ірраціональної поведінки учасників ринку при прийнятті фінансових рішень. Це дозволяє зробити висновок, що підвищення рівня інвестиційного досвіду корелює з більшою обізнаністю щодо впливу поведінкових чинників на динаміку фондового ринку.

Список використаних джерел:

1. Von Neumann J., Morgenstern O. *Theory of Games and Economic Behavior*. Princeton University Press. Princeton. 1944.
2. Friedman M., Savage L. *The Utility Analysis of Choices Involving Risk*. *Journal of Political Economy*. Vol. 56. 4.P. 279-304.
3. Узагальнені дані про кількість учасників та вкладників недержавних пенсійних фондів за регіонами України. URL: <http://nfp.gov.ua/>.

УДК 339.72

Ганечко І. Г.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів
Державний торговельно-економічний університет

УМОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Розвиток країни та її конкурентоспроможність на міжнародних ринках залежать від обсягів капіталовкладень в реальний сектор економіки. Підвищення рівня інвестиційної привабливості України є стратегічним завданням, оскільки без залучення інвестицій не можливо вирішити проблему відбудови, відновлення

та подальшого розвитку національної економіки. Пріоритетною формою капіталовкладень є прямі іноземні інвестиції (ПІІ), оскільки вони дозволяють реалізувати масштабні проекти, створювати нові робочі місця, залучати нові технології та інноваційні підходи до управління бізнесом.

Не зважаючи на високий інвестиційний потенціал багатьох сфер та галузей економіки України (енергетика; агропромисловий комплекс; інформаційні технології; транспорт і логістика; критичні матеріали та машинобудування), обсяги ПІІ в Україну є не значними (рис. 1). Суттєвий відтік ПІІ, зумовлений переважно поширенням COVID-19, відбувся у 2020 р. та склав 868,2 млн доларів США. На початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну в 2022 р. обсяг ПІІ склав 1152 млн дол США, в 2023 році зріс на 3095 млн дол США, проте в 2024 р. відбулося скорочення на 26,6% [1].

Варто зазначити, що частка нових інвестицій, які залучає Україна, є невисокою, більше 60% прямих іноземних інвестицій – це реінвестований прибуток іноземних компаній, які вже працюють в Україні. Тому можна стверджувати, що для макрофінансової стійкості країни та економічного зростання поточний стан інвестиційної активності є незадовільним.

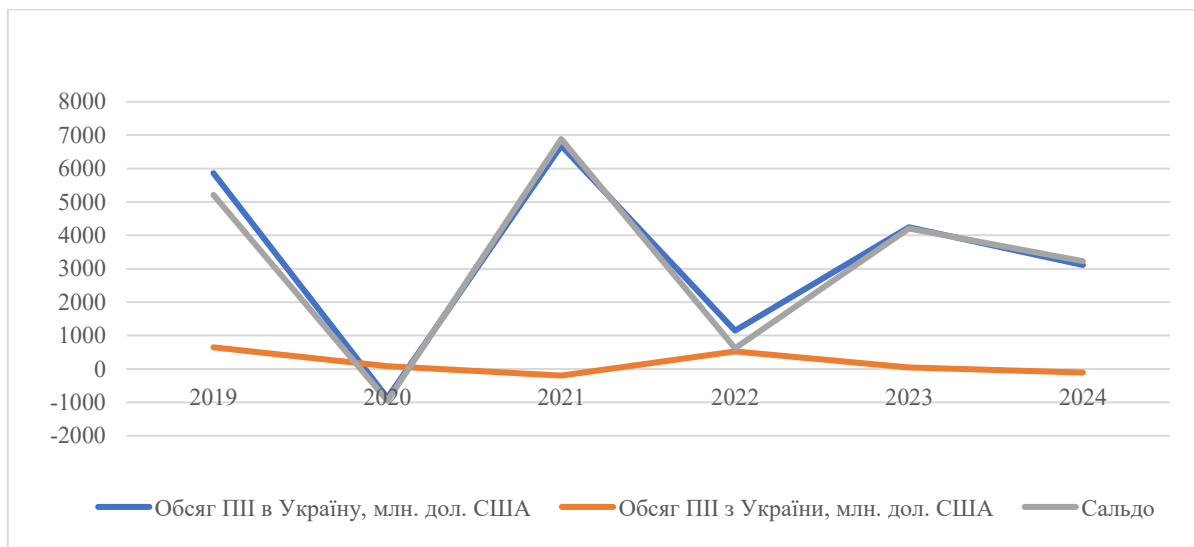


Рис. 1. – Прямі іноземні інвестиції в Україні, млн доларів США

Для прикладу, в Польщі обсяг ПІІ у 2023 р. сягнув 28 700 млн дол США, незважаючи на зменшення в цілому інвестиційних потоків у Європі. Ключовою тенденцією стимулювання ПІІ в Польщі є стратегія «nearshoring», яка передбачає переміщення частини виробництва продукції або послуг до країн, які географічно та політично близькі. Відповідно до індексу Nearshoring 2024 Польща посідає третє місце серед 26 країн, Португалія та Чехія відповідно займають перші дві позиції.

Ведення активних бойових дій на території України є основним викликом, що перешкоджає залученню нерезидентів до співпраці в інвестиційних проектах.

формує широкі можливості для отримання більш високої доданої вартості зарубіжними компаніями. Окрім створення ефективно діючого механізму страхування від воєнних ризиків; надання гарантій та проведення регуляторних та економічних реформ, спрямованих на подолання цих викликів, увагу потрібно звернути на зміну інвестиційної політики компаній і трансформацій, що відбулися на міжнародному ринку капіталів. На сьогодні для інвестиційної спільноти, орієнтованої на довгострокове інвестування важливим стало інтегрування принципів сталого розвитку (ESG) у критерії інвестуванням для вирішення екологічних, соціальних та управлінських питань. Вітчизняним державним інституціям та бізнесу необхідно реагувати на ці зміни та враховувати основні типи стратегій сталого інвестування, які впливають на прийняття рішення щодо інвестицій [2]: негативний скринінг (виключення компаній у галузях або країнах, які вважаються небажаними для інвестування); перевірка на основі встановлених норм (усунення компаній, які порушують норми, наприклад Десять принципів Глобального договору ООН); позитивний скринінг (вибір компаній з особливо високими показниками ESG); інвестування в проекти, які безпосередньо стосуються теми сталого розвитку (наприклад, будівництво об'єктів, що генерують відновлювані джерела енергії); інтеграція факторів ESG у фундаментальний аналіз; більш активна взаємодія з портфельними компаніями; імпакт-інвестування (пошук компаній, які позитивно впливають на питання ESG, але водночас отримують ринковий прибуток).

Десятки мільярдів доларів США сьогодні управляються за допомогою стратегії, що базується на створенні портфеля компаній, які мають вуглецевий слід на 50% менший, ніж контрольні показники. Вигідне географічне розташування України дозволяє використовувати стратегію «nearshoring» для стимулювання ПІІ, а впровадження ESG-принципів у вітчизняний бізнес сприятиме формуванню сталих партнерств.

Список використаних джерел:

1. Міністерство фінансів України. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. 2025. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2024/>.
2. ALTIOS. Poland the leader in foreign investment in Central and Eastern Europe. January 28, 2025. URL: <https://altios.com/publication/poland-the-leader-in-foreign-investment-in-central-and-eastern-europe/>.
3. Eccles R. G., Klimenko S. *The Investor Revolution. Shareholders are getting serious about sustainability. Harvard Business Review, May- June 2019.* URL: <https://hbr.org/2019/05/the-investor-revolution>.